

Kiusamisest vabaks!

Free of Bullying

KOOLITUSE ÜLDINFO

ÕPPEKAVA NIMETUS

Programmi “Kiusamisest vabaks!” põhi- ja jätkukoolitus haridusasutuste spetsialistidele.

ÕPPE KOGUMAHT

18 akadeemilist tundi (6 akadeemilist tundi auditoorset tööd, sh praktilised harjutused auditooriumis; 6 akadeemilist tundi õppetööd virtuaalkeskonnas ja 6 tundi iseseisvat tööd).

SIHTGRUPP

Koolieelsete lasteasutuste ja üldhariduskoolide haridusspetsialistid.

Koolitused on mõeldud spetsialistidele, kes soovivad alustada programmi rakendamist. Oodatud on ka need spetsialistid, kes on varem põhikoolituse läbinud ning soovivad oma teadmisi värskendada.

ÕPPEKEEL

Koolitused toimuvad nii eesti kui ka vene keeles.

ÕPPEKAVARÜHM

0111 Kasvatusteaduse õppekavarühm.

ÕPPEKAVA KOOSTAMISE ALUS

Koolituste õppekavad on koostatud lähtuvalt järgmistest seaduslikest alustest ja kutsestandarditest.

- ÜRO lapse õiguste konventsioon, § 19, 29.
- Lastekaitse seadus, § 6.
- Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus, § 3, 44 (2).
- Koolieelse lasteasutuse seadus, § 17.
- Põhikooli riiklik õppekava, § 2, 4 (3, 4).
- Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava, § 3, § 11-15).
- Programmi rahvusvaheline koostöökokkulepe programmi “Kiusamisest vabaks!” (Free of Bullying) rakendamiseks Eestis, sõlmitud aastal 2012 MTÜ Lastekaitse Liidu ja The Mary Foundation ning Save the Children Denmark vahel.
- Kutsestandard: Õpetaja, tase 6 (kompetentsid B.2.1 Õppija toetamine ja B.2.2 Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine).
- Kutsestandard: Õpetaja, tase 7 (kompetentsid B.2.1 Õpi- ja õpetamistegevuse kavandamine, B.2.2 Õpikeskkonna kujundamine ja B.2.3 Õppimise ja arengu toetamine).
- Kutsestandard: Lapsehoidja, tase 4 (kompetentsid B.2.2 Lapse arengu toetamine, B.2.3 Lapse enesekohaste oskuste kujundamine ja B.2.5 Koostöö lapsevanema/hooldajaga).

ÕPPE ALUSTAMISE TINGIMUSED

Osaleja peab olema Eesti koolieelses lasteasutuses või üldhariduskoolis töötav haridusspetsialist ning omama vastavat haridust ja/või pedagoogilist pädevust.

Õpet saab alustada erinevas koosseisus: üks või mitu spetsialisti Eesti haridusasutusest, meeskond või kogu asutuse personal.

Veebipõhisel jätkukoolitusel peab kõigil osalejatel olema võimalus kasutada kaamerat ja mikrofoni.

KOOLITUSE SISU

ÕPPE EESMÄRK

Koolituse läbinul on suurenenud teadlikkus kiusamise ennetamise tähtsusest ja põhiprintsiipidest ning on omandatud teadmised ja oskused MTÜ Lastekaitse Liidu ennetusprogrammi "Kiusamisest vabaks!" metoodika rakendamiseks haridusasutustes.

ÕPIVÄLJUNDID

Koolituse läbinu:

- kirjeldab programmi "Kiusamisest vabaks!" päritolu, eesmärgid ja põhiprintsiipe;
- tegutseb isikliku eeskujuna ning programmi väärtuste kandjana vastavalt autoriteetse kasvatustiili ja emotsioonide juhtimise põhimõtetele;
- eristab kiusamist konfliktist ja nimetab kiusamise tunnuseid, liike ja rolle;
- õpetab lapsi valida sobivaid käitumismudeleid, sh kiusamise olukorras;
- kavandab kiusamist ennetava käitumiskultuuri, ühtekuuluvustunde ja koosolemise röömu kujundamist;
- rakendab programmi "Kiusamisest vabaks!" metoodikat töös lastega süstemaatiliselt ja regulaarselt;
- kujundab lastel sotsiaal-emotsionaalseid oskusi ja programmiväärtusi läbi programmi mängude ja tegevuste;
- kaasab lapsevanemaid kiusamise ennetustöösse, suurendab nende teadlikkust vanemlikust eeskujust kiusamisvabal haridusteel,

lähtudes programmi "Kiusamisest vabaks!" juhenditest, kasutades selle metoodilisi materjale ja vahendeid.

ÕPPE SISU

1. Sissejuhatus.
 - Programmi "Kiusamisest vabaks!" päritolust ja eesmärkidest.
 - Programmi uuringutest.
 - Kiusamise ennetuse tähtsusest.
2. Haridusspetsialist kui eeskuju.
 - Emotsionaalne intelligentsus.

- Väärtused.
 - Kasvatustüübid.
3. Kiusamine kui grupifenomen.
 - Kiusamise tunnused ja konfliktist eristamine.
 - Kiusamise tüübid.
 - Muutuvad rollid kiusamismudelil. Pealtvaatajate osakaalu vähendamine ja sekkujate tähtsus.
 4. Programmiväärtuste ja sotsiaal-emotsionaalsete oskuste arendamine lastel läbi mängu ja tegevuste “Kiusamisest vabaks!” meetodiliste vahendite kaudu.
 - Programmi meetodiliste materjalide ja õppevahendi Sõber Karu tutvustus.
 - Neli põhiväärtust: sallivus, austus, hoolivus, julgus. Kuidas väärtusi juurutada?
 - Emotsioonide teadvustamine ja väljendamine.
 - Lastevahelised sõprussuhted. Ühtekuuluvustunne ja koosolemisrõõm.
 - Aktiivsed õppemeetodid ja tegevused kiusamise ennetamiseks (praktilised harjutused).
 5. Programmi “Kiusamisest vabaks!” meetodiliste vahendite praktiline kasutus lastevanemate ja kolleegidega.
 - Lastevanemate kaasamine programmi “Kiusamisest vabaks!”
 - Koostöö kolleegidega ennetustöö teostamisel.
 6. Praktiliste kogemuste jagamine programmi “Kiusamisest vabaks!” materjalide ja tegevuste põhjal.

ÕPPEMEETODID

“Kiusamisest vabaks!” täiskursus koosneb põhi- ja jätkukoolitusest.

Põhikoolituse käigus kasutatakse loenguid, arutelusid ja aktiivõppemeetodeid paarides ning gruppides, sh praktilisi ülesandeid programmi “Kiusamisest vabaks!” meetodiliste vahendite ja juhendite alusel.

Põhikoolitusele järgnevas eneserefleksiooniküsimustikus kasutatakse õppemeetodina eluliste situatsioonide ja juhtumite lahendamist (case study).

Veebipõhisele jätkukoolitusele oodatakse kõiki spetsialise, kes on läbinud põhikoolituse:

- osalejad, kes on alustanud programmi rakendamise peale põhikoolitust, esitavad jätkukoolitusel ettekandeid ja jagatakse programmi rakendamise praktilisi kogemusi, tegevusi ning tagasisidet. Jätkukoolituse koolitaja ja osalejad annavad suulist tagasisidet ning vajadusel esitavad täiendavaid küsimusi;
- osalejad, kes mingil põhjusel ei alustanud programmi rakendamise või kes on olnud programmi rakendamisel toetajaks ja abiks, osalevad jätkukoolitusel kuulaja ning tagasisidestajana.

Iseseisev töö hõlmab programmi meetodiliste materjalidega tutvumist, programmi sisu omandamist, eneserefleksiooniküsimustiku täitmist peale põhikoolitust ning ettekande ettevalmistamist jätkukoolituseks kodutööna.

ÕPPEMATERJALID

1. Programmi “Kiusamisest vabaks!” koduleht www.kiusamisestvabaks.ee (Kiusamise fenomen, Programmi ajalugu, Metoodilised materjalid, sh Metoodilised kohvrid, Tegevusideed, Jagatud praktikad).
2. Käsiraamat õpetajatele programmi rakendamiseks 0–3-aastaste lastega: 2018.
3. “Kiusamisest vabaks!” käsiraamat programmi rakendamiseks lasteaedades: 2021.
4. “Kiusamisest vabaks!” käsiraamat programmi rakendamiseks I kooliastmes: 2021.
5. Programmi Facebooki sotsiaalvõrgustiku grupp [Kiusamisest vabaks](https://www.facebook.com/kiusamisestvabaks) (<https://www.facebook.com/kiusamisestvabaks>) programmikasutuse praktiliste näidete ning programmiga seotud uudiste ning põhimõtete avalikuks jagamiseks.
6. Kiusamisest vabaks! Youtube kanal <https://www.youtube.com/channel/UCsOV7b-jYEPNtbhJ8ojyFHw/videos>.

Programmi kasutajatele on kõik elektroonilisel kujul olevad metoodilised materjalid tasuta kättesaadavad peale registreerumist programmi veebilehel.

ÕPPEKESKKONNA KIRJELDUS

Põhikoolitused toimuvad nii haridusasutustes kui ka muudes koolituste läbiviimiseks sobivates ruumides üle Eesti. Rühma optimaalseks suuruseks arvestatakse 20-30 inimest. Reeglina saab koolitustel kasutada tasuta interneti. Ruumid on varustatud tänapäevaste koolitusvahenditega, sealhulgas mööbel, dataprojektor, helisüsteem, kirjutusvahendid, töölehed jne. Kõik õppematerjalid tagatakse koolituse korraldaja poolt. Ette on nähtud kohvipaus ja lõuna. Parkimisvõimalustest ja ühistranspordi kasutamisest informeerib koolituse korraldaja osalejaid enne koolituse algust.

Jätkukoolitus toimub veebikoolitusena Zoomi keskkonnas. Rühma optimaalne suurus on 20-30 inimest. Jätkukoolitustel nähakse osalejatele ette ajad kohvipausiks ja lõunsöögiks.

KOOLITUSE LÕPETAMINE

LÕPETAMISE TINGIMUSED JA KOOLITUSE LÄBIMISEL VÄLJASTATAVAD DOKUMENDID

Peale põhikoolituse läbimist väljastatakse igale osalejale tõend.

Peale jätkukoolituse läbimist saavad osalejad tunnistuse, mis kinnitab 18-tunnise kursuse läbimist (sh iseseisva töö tunnid), kui kõik lõpetamise tingimused on täidetud:

- osalejal on 100% osalus põhi- ja jätkukoolitusel;
- koolitusel osaleval haridusspetsialistil on olemas kõik vajalikud metoodilised õppevahendid ja materjalid trükis ja/või elektroonilisel kujul. Ta alustab programmi kasvatustegevuste ja õppetegevuste rakendamist pärast põhikoolitust;
- osaleja on esitanud iseseisva töö (esitlus) programmi rakendamise kohta iseseisvalt või meeskonnaga jätkukoolitusel ning on saanud koolitajalt positiivset tagasisidet.

Hindamiskriteeriumid iseseisvale tööle:

- programmi "Kiusamisest vabaks!" metoodilisi vahendeid ja materjale on kasutatud vastavalt programmi juhenditele ja põhimõtetele selle rakendamise käigus;
- programmi aktiivõppemeetodid ja tegevused on integreeritud õppekavasse, tunnikavadesse ja/või laste haridusasutuse igapäevaellu;
- õpiväljundite saavutamine on kajastunud eneserefleksiooniküsimustiku tulemustes peale põhikoolitust ning kodutöö esitamisel jätkukoolituse raames.

Peale jätkukoolituse läbimist saab osaleja tõendi, kui ta:

- on olnud programmi rakendamisel toetajaks ja abiks, mitte programmi tegevuste kavandajaks ja läbiviijaks;
- ei alustanud mingil põhjusel programmi rakendamisega;
- ei saavutanud mingil põhjusel nõutud õpiväljundeid.

KOOLITAJAD

KOOLITAJATE KVALIFIKATSIOON

Jaanika Reinik on täiskasvanute koolitaja (kutsetase 7), tal on kogemusi täiskasvanute koolitamisel alates aastast 2017. Jaanika Reinik töötab MTÜ Lastekaitse Liidu programmi "Kiusamisest vabaks!" koordinaatorina alates aastast 2023. Tal on magistrikraad andragoogika erialal ning ka töökogemus lasteaiatõpetajana (õpetaja, tase 6).

Merit Lage on psühhoterapeut, superviisor ja täiskasvanute koolitaja, kes on spetsialiseerunud gestaltpsühhoteraapiale. Ta tegeleb nii individuaalse teraapia kui ka koolimeeskondade koolitamisega. Merit Lage koolitab programmi "Kiusamisest vabaks!" raames alates aastast 2012.

Valeria Lavrova on täiskasvanute koolitaja (kutsetase 7) alates aastast 2021. Ta on mitmete koolituste autor ja juhendaja, haridusprojektide mentor ja kultuuriürituste korraldaja. Valeria Lavrova koolitab "Kiusamisest vabaks!" raames alates aastast 2019.

Aleksandra Avajõe-Põld on MTÜ Lastekaitse Liidu programmi "Kiusamisest vabaks!" koordinaator alates aastast 2019. Ta omab haridusteaduste magistrikraadi ja üldhariduskoolis töötamise kogemust.

Õppekava on kinnitatud 13.05.2023

Varje Ojala

/juhatuse liige/

MTÜ Lastekaitse Liit